

Је Ланг
Џу Лиангџи
ВОВЕД ВО КИНЕСКАТА КУЛТУРА

25. Традиционална облека

Кина може да се пофали со блескава историја на облеката, а некои примероци датираат од пред 4.000 години, кога кинескиот народ ја измислил свилата. Околу 18 век, кога стилот рококо се појави во Европа, стана модерно аристократите да носат костуми во кинески стил на празничните балови. Всушност, уште во времето на династијата Танг (618 – 907) Кина веќе го водеше светот во својата индустрија за облека. Облеката во тоа време беше со иновативно светла боја, лесна и со мека текстура, во грациозен и елегантен стил, и вредна во уметничка смисла, како што може да се види од облеката во стилот на династијата Танг, сочувана до ден-денес во трезорот Шосо-ин во Јапонија.

Елегантна мода во стилот на династијата Танг

На Самитот на АПЕК се случува еден важен момент кога шефовите на државите членки позираат за колективната фотографија, при што целата облека ја обезбедува земјата-домаќин – можност фаворизирана од фоторепортерите. Секоја земја-домаќин, ги зема предвид сопствените естетски вкусови и културните традиции во дизајнирањето на облеката. На Самитот на АПЕК во 2001 година, Кина како земја-домаќин обезбеди за претседателите на државите облека во стилот на династијата Танг, која го привлече светското внимание со своите богати и силни кинески карактеристики.

Оваа свечена облека е именувана според династијата Танг, просперитетна ера во кинеската историја. Етикетата „Облека

во стилот на Танг“ ѝ оддава признание на старата кинеска култура, иако не мора задолжително да значи дека овој дизајн бил популарен во династијата Танг. Името денес е едноставно израз за посебен дизајн на облека во кинески стил.

Модата во стилот на династијата Танг е комбинација на стилот на облека во времето на династијата Манчу и династијата Кинг (1616 – 1911), со стилот на западните костуми. Таквите дизајни се достапни и за мажите и за жените.

Облеката во стилот на Танг има четири главни елементи: прво, вообичаено редот копчиња е поставен напред, иако повеќето од женските костими се со копчиња поставени лево, дизајн којшто не само што ги прикажува карактеристиките на кинескиот стил, туку изгледа и прилично елегантно; второ, секогаш има вертикална јака, која го покажува однесувањето на оној што ја носи облеката; трето, нема споеви помеѓу раковите и главниот дел од костумот; четврто, се користат рачно изработени, стилски копчиња од ткаенина.

Дизајните, изворот на живост на облеката во стилот на династијата Танг, го претставуваат силниот национален вкус.

Со овие дизајни со тркалезни форми, вообичаено се претставени божур, слива, орхидеја, бамбус и хризантема, кои симболизираат богатство, достоинство и чистота; или ги претставуваат кинеските карактери што значат благослов, статус, долговечност или двојна среќа. Денес, Кинезите сакаат да носат облека во стилот на Танг кога присуствуваат на веселби или за време на празниците, за благослов и среќа.

Облеката во стилот на династијата Танг е, исто така, обожавана и од филмските режисери. Во ТВ-драмата *Портокалиите се црвени*, во режија на Ли Шаохонг (р. 1955), хероината Сиухе се појавува во десетици костими во стилот на Танг. Оваа гардероба е дизајнирана врз основа на облеката што ја носеле принцезите од династијата Ќинг, со мали вертикални јаки. Облеката изработена од квалитетна свила и украсена со различни видови цвеќиња во кинески стил, изгледа префинето, елегантно и високоестетски, признание кое ѝ го оддава јавноста.

Прекрасниот чеонгсам

Чеонгсам (познат во Кина и како *qipao*), кој првпат стана популарен во 20-тите години на минатиот век, беше дизајниран од шангајците, кои го искомбинираа стилот на традиционалните женски наметки манчу со стилот на облеката во јужна Кина и со европските вечерни фустани. Тој е со тесен крој и без ракав, има висока јака и здолниште со прорез, се носи со навиткана коса, чевли со високи потпетици, најлон чорапи и брошеви, за целосно истакнување на елегантните облини на жените, грациозното држење и достоинственото однесување. Во првата половина на 20 век, чеонгсамот, со капут во западен стил и соодветен елек, стана мода за кинеските женски

филмски ѕвезди и голем број обожаваатели низ целата земја го следеа тој стил.

Чеонгсамот, исто така, е моден стил кој го сакаат кинеските филмски режисери. На почетокот на 21 век, Ванг Ѓиавеи (р. 1958), меѓународно познат како Ванг Карвеи, го режираше филмот *Во расположение за љубов*, во кој хероината носи 26 чеонгсами. Овие чеонгсами, со грациозни бои и дизајни, префинети и елегантни, ѝ овозможија на светската публика да го согледаат шармот на кинеските жени облечени во чеонгсам.

Убавината на чеонгсамот е имплицитна и нежна, живописна, а сепак воздржана, достоинствена, а сепак природна. Потребно е целосно да се земат предвид карактеристиките на

фигурата на кинеските жени, користејќи различни видови материјали, бои и стилови, за најдобро да се покажат нивната грациозност и достоинство. Чеонгсамот ги смени идеите на луѓето за тоа дека кинеската облека е „конзервативна“ и стекна големо признание во меѓународната заедница.

Природно печатење со восок

Пред околу 2.000 години, во Кина се појавило восочното печатење; пронајдени се платна во техниката батик, помеѓу стоките со коишто се тргувало по Патот на свилата, за време на династијата Хан (206 г. пр. н. е. – 220 г. н. е.). Исто така, вакви платна биле пронајдени кај моштите на северните династии (386 – 581), ископани во автономниот ујгурски регион Синѓианг. Од времето на династијата Танг, техниките за восочно печатење созрале, а прикази за изработка на батик биле репродуцирани на фреските во пештерата 130 од пештерите Могао во Дунхуанг, провинцијата Гансу.

Печатењето со восок долго време била широко распространета техника што се користела во историјата на кинеската мода. Се применува низ целата земја, од северозапад до североисток, од југозападните погранични области до езерските региони јужно од долниот тек на реката Јангџе. Печатењето со восок најшироко се користи во провинцијата Гуиџоу, а жените од оваа област особено го сакаат батикот. Денес, во некои делови од провинцијата, женската облека, марамите, прегачите и здолништата се претежно изработени во батик. Батикот денес сè уште е популарен меѓу луѓето заради неговата природна, динамична убавина.

За време на процесот на боење, пчелниот восок се нанесува за да се спречи обојувањето на некои делови од платното, така што се добива посебен ефект на боење. Процесот се одвива на следниот начин: прво, пчелниот восок се топи и се

користи бакарен нож за нанесување на стопениот восок на платното, за да се создаде шарата. Откако ќе се исуши пчелниот восок, платното се става во сад со индиго, за да се обои. Потоа, обоената ткаенина се става во вода и се зоврива за да се ослободи од пчелниот восок, пред да се исплакне. На тој начин се појавуваат бели шари на сино обоена основа.

За време на процесот на боењето се појавуваат специјални „ледени пукнатини“. Ова се случува затоа што кога пчелниот восок ќе се исуши, на него се појавуваат пукнатини, кои го впиваат индигото во процесот на боење, со што се формираат прекрасните природни линии кои потсетуваат на скршен мраз. Овие линии се природно формирани, исто како и пукнатините на површината на распуканите садови. Тие ја претставуваат убавината и душата на батикот.

Раскошни сценски костими

Сценските костими се важен дел од традиционалната кинеска облека. Тие се имаат развиено од обичната облека и отелотворуваат многу карактеристики на традиционалната кинеска облека.

Сценските костими на кинески јазик се нарекуваат *сингџиоу*, и секоја улога во една претстава има свој специјален костим. Публиката вообичаено може да го препознае идентитетот на улогата според сценскиот костим. На пример, младите женски ликови се поделени на два вида, *кинџи* и *хуадан*. Првите се хероини, кои вообичаено имаат етичен и достоинствен карактер, како што е Леди Менгџианг во *Леди Менгџианг тјагува по својот сојуз на Големиот суд* или Сун Шангсианг во *Принесување жртви на реката*. Вообичаено, нивните костими се едноставни и елегантни, најчесто црни. *Хуаданиите* вообичаено се пргави млади девојки, и затоа нивните костими се светли и шарени. *Хуаданиите* вообичаено носат капут и здол-

ниште, патго без ракави и појас со орнаменти на половината. Костимот на *хуаганиџе* е најубавиот од сите сценски костими.

Костимите што се користат во кинеските претстави добро им прилегаат на личностите, идентитетите и расположенијата во улогите. На пример, *кинџи* вообичаено води тежок живот и има меланхоличен карактер, затоа нивните носии претежно се со постудени бои, додека улогите на *хуаганиџе* најчесто се живи и весели, со прекрасна облека којашто добро им прилега на нивните оптимистички личности.

Кинеските сценски костими ја отсликуваат исклучителната убавина што ја следи традиционалната кинеска естетика. Сликата на Џао Јун (? - 229), историска личност од периодот на трите кралства (220 - 280) и херој во познатата пекиншка опера *Падиниџе на Чанџбан*, служи како добар пример. Во борбата на ридот Чанџбан, Џао Јун се впушта сам во непријателскиот камп за да го спаси Лиу Беи (161 - 223), својот господар. Приказната ги прикажува лојалноста, храброста и херојството на Џао Јун. На сцената, лицето на Џао Јун е со црвена

шминка (која симболизира лојалност и херојство), носи пре-
красна облека, и наметка со шара на змеј, со четири триаголни
ленти кои се мавтаат на неговиот грб. При неговите брзи
движења, лентите се развејуваат, а облеката и украсите
блескаат, и на тој начин живописно го прикажуваат храбриот,
јуначки лик на сцената.

Долгите ракави на женските ликови во традиционалните
кинески сценски костими се интересен феномен за набљуду-
вање. Вештите актери ги лелеат непречено долгите и широки
ракави, како вода што тече или облаци што лебдат, па оттука и
нивниот кинески назив „водни ракави“. Сите актери во
пекиншката опера кои играат женски улоги треба да научат
како да ги исфрлаат и да се приберат назад „водните ракави“ –
вештина што не е лесна за совладување. Одличното умеење со
движењата на ракавите, заедно со еластичните и грациозни
движења и мелодичното пеење на женските ликови, произве-
дува драматичен ефект, којшто ја вовлекува публиката во
крајно сентименталниот свет на женските ликови.

26. Кулинарство. Наслада во Кина

Кинеската кујна е еден брилијантен аспект на кинеската култура, што е докажано и со фактот дека кинески ресторани можат да се најдат насекаде низ светот. Денес, кулинарската индустрија се развива уште побрзо отколку порано. Пред една деценија, Пекинг имаше неколку илјади ресторани, а пак денес во градот има над 100.000 ресторани со различна големина.

Локални кинески кујни

Општопознато е дека од времето на владеењето на династиите Минг (1368 – 1644) и Кинг (1616 – 1911) наваму, се појавени осум кулинарски школи, соодветно од провинциите Шандонг, Сечуан, Гуангдонг, Фуџијан, Гиангсу, Џеѓианг, Хунан и Анхуи. Покрај овие традиционални кујни, кулинарската индустрија во Кина претрпе големи промени, што се должи на тоа што речиси секое место има свои локални специјалитети. Во големите градови како Пекинг, Шангај и Гуангџоу, може да се вкусат сите познати и прочуени јадења од целата земја.

Сечуан, познат како складиште на природата, е исто така и складиште на кујната. На ова место, секој ресторан нуди вкусна, но истовремено и економична кулинарска цена. Состојките во сечуанската кујна се едноставни, но се користат различни зачини. Сечуанската кујна е позната по зачинетата и луга храна, но сепак тоа не се единствените карактеристики